

УСПІШНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(Прядко Б. В., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти),
Ширяєва Л. М., кандидатка психологічних наук, професорка)
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна

Успішна людина, успішна діяльність, успішний професіонал – ключові поняття новітнього соціокультурного простору, у якому особистість виступає суб'єктом досягнення успіху. Зарубіжні та вітчизняні психологи, досліджуючи психологічні проблеми досягнення успіху, розглядали дану проблему в різних контекстах: аспекти мотиваційно-вольової сфери особистості у процесі досягнення професійної, індивідуально-психологічні особливості особистості, що досягає успіху, зокрема спрямованість особистості, ідеї щодо самовдосконалення особистості тощо. У своїй єдності всі ці парадигми дозволяють сформулювати сучасне розуміння процесу досягнення успішності особистості.

Мета нашого дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні особливостей понять «успіх» та «успішність».

Соціальні, політичні та економічні зміни, що нині відбуваються в Україні, призвели до усвідомлення цінності успіху як для конкретної особи, так і для суспільства загалом і стимулювали розробку проблеми успіху та успішності, а також уявлень про механізми й умови досягнення успіху, але матеріалів, які б диференціювали ці поняття, поки що немає.

Ю. М. Ільїна визначає успіх як результат діяльності, що спрямована назовні або всередину, і переживання якого супроводжується таким емоційним станом, який може бути перевірений суб'єктивно або об'єктивно, досягнений із прогнозованими або допустимими витратами на бажаний термін із можливістю повторити його [1].

На думку В. Ю. Вінкова, успіхом можна вважати досягнення бажаної мети в індивідуальній або груповій діяльності, що відповідає тим вимогам, які задаються характером самої діяльності та сформованими знаннями суб'єкта про засоби досягнення й очікуваний результат [2].

Більш складним для аналізу є поняття «успішність». У вчених немає одностайної думки щодо його визначення. Ситуація неоднозначна ще й тому, що у різних людей слово «успішність» викликає різні асоціації і пов'язане з індивідуальною системою оцінок і цінностей.

Про об'єктивний (або соціальний) і суб'єктивний складники поняття «успішність» говорить і О. С. Голентовська. «Соціальний складник успішності визначається результатом діяльності та узгоджується з її оцінкою експертами, продуктивністю праці, якістю продукції, швидкістю дій, безпомилковістю виконання поставлених завдань, отриманням винагород та заохочень, суспільним визнанням і з культурою суспільства загалом». Суб'єктивний аспект успішності О. С. Голентовська пов'язує з оцінкою самою особою власних професійних досягнень і отриманих результатів, що пов'язується з відчуттям зростання та розвитку, вірою у власний потенціал та ресурси, можливістю почуватись

упевнено, самотійно, бути емоційно відкритою, прагнути насолоджуватись актуальним, усвідомлювати себе творцем або автором власного життєвого шляху [3].

О.Є. Поліванова розглядає успішність як особистісне переживання досягнення успіху та як характерологічну особливість особи, що показує наскільки людина ефективна та результативна у досягненні поставлених цілей [4].

Отже, успішність як поняття також має об'єктивний та суб'єктивний аспекти. На відміну від успіху, успішність – це неодноразово верифікований досвід. Суб'єктивний компонент успішності визначається емоційно забарвленим станом переживання особою власного успіху. Об'єктивний компонент пов'язаний з оцінкою людини та результатів її діяльності як успішних на основі уявлень про успішність, властивих конкретному соціально-культурному середовищу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ільїна Ю.М. Психологічна модель успішності в кризові періоди суспільства. *Актуальні проблеми психології. Т.8. Психологічна теорія і технологія навчання*, 2010. Вип. 7. С. 114-127.

2. Вінков В.Ю. Уявлення про життєвий успіх: стан розробленості проблематики в соціальній психології. *Проблеми політичної психології*, 2015. Вип. 2. С. 221-231.

3. Голентовська О.С. Проблема особистісної успішності в командній діяльності крізь призму української і російської наукової думки. *Проблеми політичної психології*, 2015. Вип. 2. С. 209-220.

4. Поліванова О.С. Взаємозв'язок уявлення про успіх та соціально-психологічних характеристик особистості у сучасній молоді. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*, 2014. № 1099. Вип. 54. С. 19-22.